

AKADEMİK KİTAP İNCELEMESİ HAZIRLAMA REHBERİ

Yunus Alhan*
Asena Kamer Usluadam**
Merve Ünal***

Bu Rehber, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı 2013-2014 akademik yılında, Hukukta Yöntem Sorunları dersi kapsamında hazırlanmış, yazarlarından Hukuk Kuramı dergisinde yayımlanmak üzere izin alınmıştır.

GUIDE TO PREPARING ACADEMIC BOOK REVIEW

This Guide has been prepared in terms of the course Methodological Problems in Law, given under the Masters Programme of Anadolu University Institute of Social Sciences Department of Public Law at the academic year 2013-2014 and published with the permission of the authors.

* Ar.Gör., Akdeniz Üni., Hukuk F., Deniz Hukuku ABD, myunusalhan@gmail.com

** Ar.Gör. Ordu Üni., İİBF, Hukuk Bilimleri ABD, asenakamer@gmail.com

*** Ar.Gör., Anadolu Üni., Hukuk F., Hukuk Tarihi ABD, merveunal4334@hotmail.com

1. Akademik Kitap İncelemesi Nedir?

Akademik bir kitap incelemesi, bir kaynağın betimlenmesi, analiz edilmesi ve değerlendirilmesidir. Kitap inceleme faaliyetinin odak noktasında eleştiri olduğu için, inceleme bir özetten ziyade eserin zayıf ve güçlü yönlerini ortaya koyan bir çalışmadır. Fakat bu çalışmayı yaparken yalnızca eleştiri yapmak yerine, eleştiriye temellendirecek ve destekleyecek kanıtların da sunulması gerekir.

Özet olarak bir inceleme aşağıdaki soruların cevabını vermeye çalışır:

- Yazarın doldurmaya çalıştığı boşluk nedir? (Ana problem veya konu neyi işaret eder?)
- Yazar boşluğu nasıl doldurmuştur? (Yazar problem veya tanımlanmış konuya nasıl değinmiştir?)
- Yazar bu boşluğu doldurmada başarılı mıdır? (Yazar amacına ulaşabilmiş midir?)
- Kitap muhataplarının ihtiyacını karşılamış mıdır? (Bu, kitabın genel bir değerlendirmesidir.)

İncelemecinin eğer imkânı varsa bunlara eklenebilecek bir diğer kıstas da kitabın diğer eserlerle karşılaştırıldığında başarılı olup olmadığıdır.

2. Akademik Kitap İncelemesi Nasıl Yapılır?

2.1. Hangi Kitap?

Kitap seçimi yaparken; çalışma yapılacak kitabın, incelemecinin bilgi ve birikim sahibi olduğu bir alana ilişkin olması ve son yıllarda yayımlanmış veya konusu itibarıyla güncel bir eser olması göz önünde bulundurulmalıdır. Üzerinde uzlaşmış konulara ilişkin eserleri seçmektense ihtilaflı konular üzerinde yayımlanmış bir eseri seçmek akademik gelişim açısından daha faydalı olacaktır.

2.2. Nasıl Okunmalı?

Kitabın okunması aşamasında, özellikle kitabın tartıştığı konuları ve amacını ifade eden cümleleri not etmek ve eğer çözümlenecek kısım uzunsa, analizi inceleme aşamasına bırakmak üzere o kısım için doğrudan alıntı yapmak uygundur.

Öncelikle, başlıkla kitabın açıklamaya çalıştığı konu arasında uyum olup olmadığı, içindekiler kısmının konuyu bütün yönleriyle ele alıp almadığı ve kitabın içeriğinin kapsamlı ve anlamlı olup olmadığı değerlendirilmelidir.

Bu aşamada, aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

- Kitabın ana konusu tanımlanmalıdır. Yazarın cevaplamaya çalıştığı soru nedir? Yazar soruyu nasıl ele almıştır? Yazar kitabın ana konusunu tartışırken hangi usulü izlemiştir? Yazarın verdiği cevaplardaki eksiklik nedir? Hangi alanlar dâhil edilmemiştir? Yazarın görüşlerine karşı ne tür itirazlar sunulabilir?
- Yazar kitaba kronolojik yoksa problematik mi yaklaşmıştır? Yazar konuları nasıl bir plan içerisinde ele almıştır? Başka bir plan kullanılabilir miydi? Neden?
- Kitabın vaat ettiği sorunlar saptanmalıdır. Yazarın bu bilgiyi önsözde verdiği göz önüne alınarak önsöz/giriş tekrar okunmalıdır.
- Kitabın dayandığı ekol, paradigma, yöntembilimsel çerçeve veya teorik yaklaşım nedir; bu bağlamda çalışma, kullanılan kavramları açıklamada yeterli midir?

Tüm bunların yanında yazarın akademik çalışmaları, geçmişi ve diğer kitaplarıyla ilgili de bir araştırma yapılması değerlendirme yapmada aydınlatıcı olacaktır.

2.3. Ne kadar Okumalı? Ne Kadar Yazmalı?

Kitap incelemeleri genelde altı yüz ila iki bin kelimeden oluşur. Kitap incelemeleri genel olarak üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar; giriş, değerlendirme ve sonuç işlevlerine sahip olmalıdır.

Bir kitap incelemesini hazırlayabilmek için ne kadar süre ayrılması gerektiği yazarın kendi çalışma alışkanlıklarına bağlıdır. Örneğin, kimi yazarlar bir kitap incelemesi için 2 hafta okuma, 1 hafta plan ve 1 hafta da inceleme yazmak üzere toplam bir aylık bir süre öngörür.

2.4. Nasıl Başlamalı?

Giriş kısmında öncelikle kitabın yazarı, adı ve ana fikri verilmelidir. Eğer kitap edisyon ise kitabın editörü, basım yılı ve basım yeri de giriş kısmında okuyucuya verilmelidir. Aynı zamanda kitabın künyesi (ISBN numarası, sayfa sayısı ve fiyatı) belirtilerek okuyucunun kitaba kolayca ulaşması sağlanmalıdır.

Giriş bölümünde incelenen kitabın dil yapısı ve anlatım yönünün değerlendirilmesi yapılmalı; bu değerlendirme yapılırken yazarın kullandığı anahtar sözcükler, temel kavramlar ve terimler açıklanmalı, yazarın bunları ne ölçüde aktarabildiği belirtilmelidir. Bunlara ek olarak yazarın kullandığı üslubun okuyucu kitle açısından uygun olup olmadığı, dili ne ölçüde etkili kullandığı ve metin içinde çizelge, tablo gibi araçların kullanılıp kullanılmadığı da değerlendirme içerisinde yer almalıdır.

2.5. Ne Söylemeli?

Bu aşamada uzunluğu okuyucu kitlesine ve eleştirmene bağlı olarak değişen, kısa sayılabilecek, kitabın analizini temellendirmek açısından özet olma niteliği taşıyan bir bölüme yer vermek yerinde olacaktır. Amacına uygun olarak yapılan bu özet, kitabın tamamının özeti şeklinde olmalıdır. Kitabın ana tartışma konularına, bu tar-

tışma konularının ne şekilde ele alındığına ve yazarın gerekçelendirmelerine de yer verilebilir. Burada esas olan, incelemeyi yapan kişinin yorumlarına yer verilmesidir.

Bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla şu tarz eleştiriler de kıstas alınabilir:

- Kitabın adı ve diğer başlıkları uygun mudur?
- Yazar görüşünü gerekçelendirmede başarılı mıdır?
- Ele aldığı konuyu kavramsal olarak açıklayabilmiş midir?
- Yazarın vermiş olduğu bilgiler açık, net ve doyurucu mudur?
- Yazarın kullandığı örnekler kullandığı konunun anlaşılmasına katkıda bulunmuş mudur? Yok ise bu bir eksiklik olarak kabul edilebilir mi? Neden?
- Emsalleri ile karşılaştırıldığında kitabın yazıldığı alandaki yeri nedir?
- Kitaptan kimler faydalanabilir?
- Kitap alanına bir katkı sağlamış mıdır?
- Yazarın kaynak kullanımı nasıldır? Yeni kaynaklardan yararlanmış mıdır? Kaynaklar güvenilir midir?
- Kitap amacına ulaşabilmiş midir?

Burada yukarıda örneklediğimiz değerlendirme konularını ayrı paragraflarda tartışmak yerinde olacaktır. Yine kitaptan kısa alıntılar yaparak yorumlarımızı desteklemek tezimizi kuvvetlendirecektir.